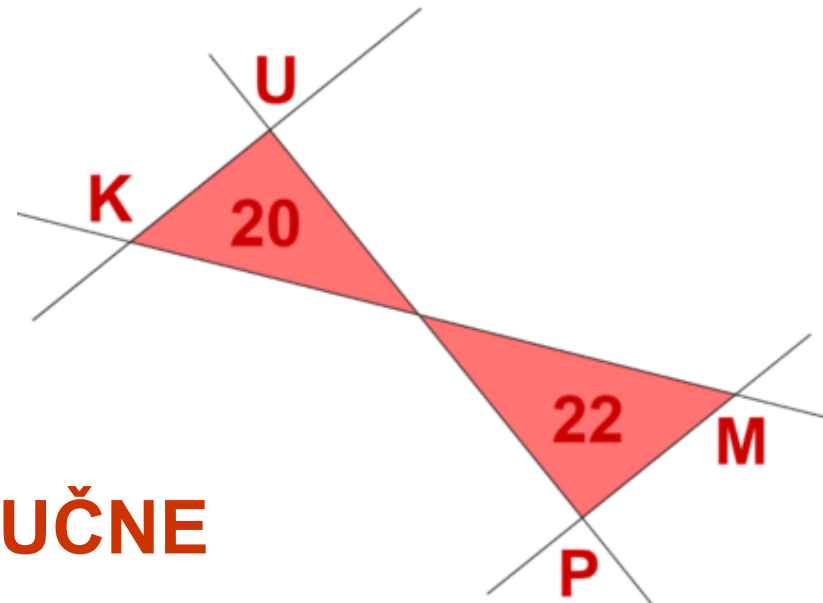

GRADNIKI RAZVOJA UČNE MOTIVACIJE

Cvetka Bizjak

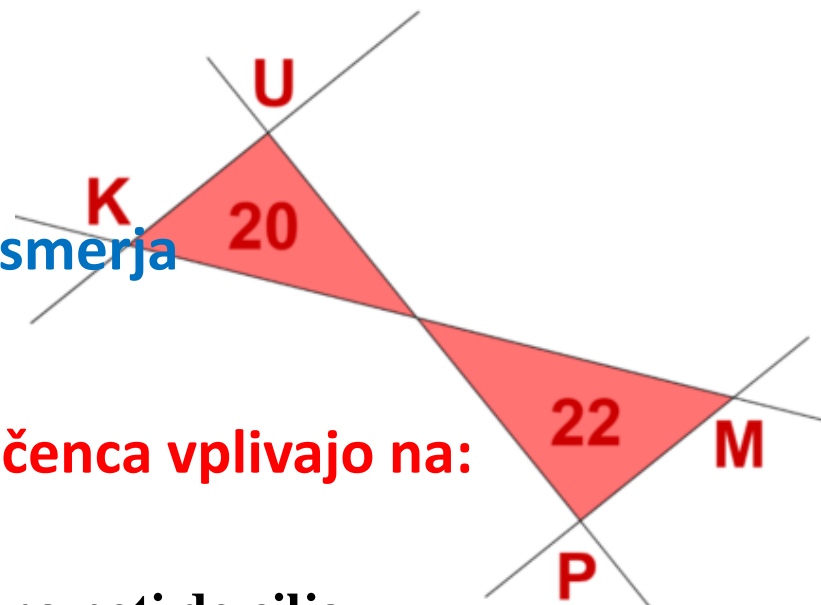
Zavod RS za šolstvo

(UČNA) MOTIVACIJA je...

psihološki proces, ki spodbuja in usmerja naše vedenje (UČENJE).

Značilnosti motivacijske strukture učenca vplivajo na:

- vztrajanje
- odpornost proti neuspehom in oviram na poti do cilja
- **kakovost učnih strategij**
- **kakovost rezultatov učenja** (trajnost znanja, globina razumevanja, taksonomski nivo pridobljenega)
- čustven odnos do sebe (ponos - sram), do učenja (uživanje - odpor) in do učne situacije (izziv - grožnja)
- zmožnost samousmerjanja učenja (samostojnost)

**ŠTIRJE GRADNIKI
UČNE MOTIVACIJE,
ki vodi v globinsko
učenje**

**1. v učnih ciljih
poiskati osebni
smisel**

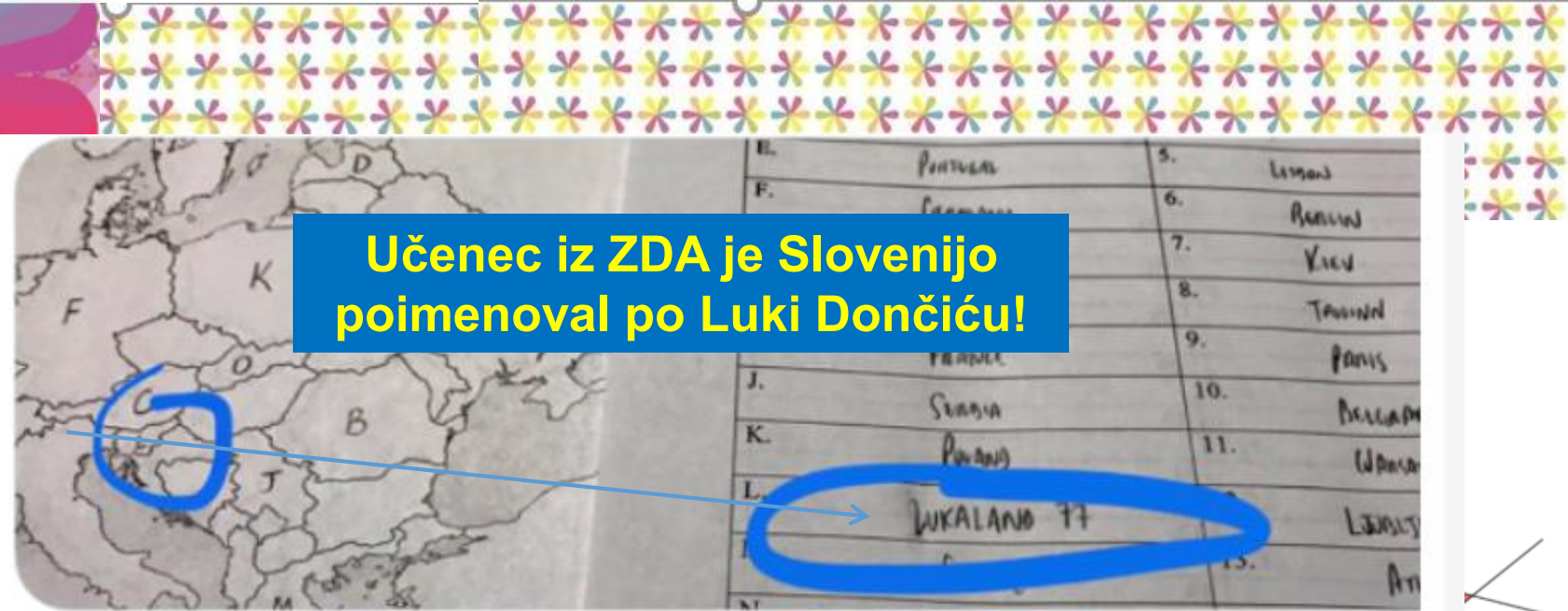
**2. uravnavati
čustva,
pozornost in
voljo**

**4. socialno
mrežo
uporabiti za
učenje drug
od drugega**

**3. razviti konstruktivno
predstavo o sebi kot
učencu**

ZMOREM

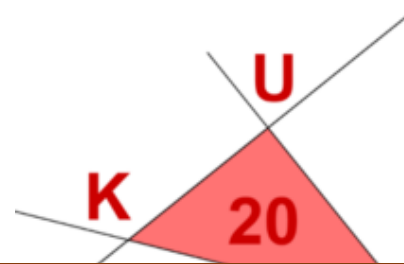

1. UČENEC/KA ZMORE USKLADITI UČNE CILJE Z OSEBNIMI IN V NJIH POISKATI OSEBNI SMISEL

TRIJE PODGRADNIKI

1.1 Svoja prizadevanja za doseganje učnih ciljev doživlja/razume kot osebno odločitev, ki je rezultat ene ali več motivacijskih spodbud.

1.2 Osebne cilje prilagodi svojim zmožnostim in odločitvi o tem, koliko truda je pripravljen vložiti za njihovo doseganje.

1.3 S svojim načinom razmišljanja o učenju in znanju, s svojim odnosom do obojega ter s svojim ravnanjem izkazuje, da oboje ceni.

U

DA BI UČNI CILJI LAHKO SPODBUDILI KOMPLEKSNE MISELNE PROCESE, MORAJO BITI IZPOLNJENI TRIJE POGOJI

1. učenec učne cilje pozna in jih razume
2. do učnih ciljev ima vzpostavljeno motivacijsko naravnost obvladovanja (npr. znati, rešiti problem, biti dober v nečem)
3. cilje uspe povezati z njegovo osebno identiteto

U

M

P

FS - OD NAMENOV DO OSEBNIH CILJEV UČENJA

CILJI

zapisani v
učnem
načrtu

PREOBLIKOVANJE

U

20

NAMENI

razumljivi,
osebni smisel

20

M

P

OSEBNI CILJI

Kakšen je v (okviru namenov)
moj osebni cilj?

Kaj bom z njegovim
doseganjem pridobil zase?

MOTIVACIJSKE SPODBUDE

- a. radovednost, čudenje oz. kognitivni konflikt
- b. priložnost za osebno rast in razvoj
- c. elemente učne situacije poveže s svojimi osebnimi izkušnjami ali se nanje čustveno odzove
- d. priložnost za razvoj svojih interesov
- e. etapni cilji na učenčevi karierni poti
- f. uporabnost za življenje
- g. udejanjanje odgovornega odnosa do narave in družbe (skrb za trajnostni razvoj).

Primer: Modeliranje ob nalogi Pregretje telesa (S. Rajh, ZRSS)

Starostna skupina: 3. VIO, srednja šola

Učni sklop: Geometrijski pojmi (Površina in prostornina geometrijskih teles)

Operativni cilji dejavnosti (izbor):

Učenec zna:

- računati površino in prostornino geometrijskih teles
- prepoznati in uporabljati matematiko [v vsakodnevni življenjskih primerih](#)
- [modelirati življenjske situacije](#)
- uporabljati primerne grafične prikaze in tabele za prikaz življenjskih situacij ...

Aktivnosti učencev

Življenjskost problema,
osebna vpletenost in
čustven odziv na prebrano

1. Preberejo tekst: Majhni otroci so v življenjski nevarnosti, če ostanejo zaprti v pregretem avtomobilu.
2. V različnih virih poiščejo več informacij.
3. Prenos situacije v matematični kontekst. V razgovoru z učiteljem navajajo primere matematičnih problemov, vprašanj in trditev, ki se jim porajajo ob prebranem.
4. Oblikujejo raziskovalno vprašanje (matematični problem): ***Zakaj so majhni otroci pri visokih temperaturah v avtomobilih bolj ogroženi kot odrasli?***

Spodbujanje
radovednosti,
kognitivni
konflikt

2. UČENEC/KA ZMORE URAVNAVATI ČUSTVA, POZORNOST IN VOLJO TAKO, DA GA SPODBUJAJO K UČINKOVITEMU DOSEGANJU CILJEV

PET PODGRADNIKOV

2.1 Ima dobro razvito čustveno samozavedanje: čuti telesne spremembe, razume in sprejema svoja čustva.

2.2 Organizira si prijetno učenje.

2.3 Neprijetna čustva uravnava tako, da mu pomagajo doseči cilj.

2.4 Zmore spremljati nihanje pozornosti in jo ohranjati.

2.5 Uporablja različne strategije za aktivacijo in vzdrževanje volje.

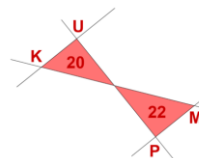
Vir: https://www.pei.si/wp-content/uploads/2020/01/program_PISA_Posvet_14012020.pdf (9. 1. 20120) – **Povzetek za strokovni posvet v okviru Programa mednarodne primerjave dosežkov učencev in učenk PISA 2018**

dr. Slavko Gaber: Slovenija bi se morala tudi danes odločiti za sodelovanje v raziskavi Pisa!

Črno-belo slikanje raziskave PISA ni smiselno in tudi ni produktivno. Profesionalno zasnovana in v večini tako tudi izvedena zasluži analizo rezultatov in pri tem opozarjanje na produktivne elemente raziskave (sam menim, da so ti v večini) in seveda ob tem tudi opozarjanje na nedomišljene, mestoma tudi škodljive dele raziskave. Sam med produktivne momente prištevam: Možnost vpogleda v dosežke nacionalnih šolskih sistemov in primerjave the dosežkov z drugimi državami. Oboje prinese opozorila na potrebne, mogoče izboljšave (tudi za Slovenijo). **Med negativne pa:** Tako se zdi, sodi pretirano poudarjanje rangiranj šolskih sistemov (kar sicer ni nasebna lastnost raziskave) in spregledovanje omejenega spektra preverjanja in primerjav, ki jih raziskava naslavlja, in pa **premikanje poudarka raziskave v polje občutkov, zadovoljstev ipd. Posebej slednje slabi momente razsvetljske zastavitve naše civilizacije kot tiste, ki temelji na znanju, celo vednosti in namerava pri tem tudi ostati.** Raziskava se s tem premikom, ki sledi procesu ti. personalizacije edukacije, približuje neo-liberalni (*a la Trump*) stavi na mnenja, občutke, tweet zadovoljstva in “modrosti”. **Vse omenjeno pa je poslano v prostor kot nadomestilo znanja, vednosti in z lažnimi obljubami, da je do znanja mogoče brez truda,** namenjeno pospešenemu kroženju kapitala ter kopičenju dobičkov v davčnih oazah.

ŠTIRI KATEGORIJE ČUSTEV

	PRIJETNA	NEPRIJETNA
DAJEJO ENERGIJO	ponos, navdušenje	jeza, strah
UMIRJAJO	zadovoljstvo, sreča	žalost, razočaranje

© ob prebranem zgodilu se počutim
žalostno, saj govori o težki temi.
Žalost čutim v srecu, ker je težko
razmišljati o tem, kako se je otrok
počutil.

čutite.

① Počutim se žalostno

scenari in verjetno, da
smrt nekoga
stvar za u
čutim v trebnu in mi
daje občutek bruhaja

POGOVOR O TEMAH, KI SPROŽAJO TEŽKA ČUSTVA PRI UČENCIH, RAZVIJA STRATEGIJE SAMOURAVNAVANJA ČUSTEV, ČE GA UČITELJ ZNA PRIPELJATI DO KONSTRUKTIVNIH ZAKLJUČKOV!

Učitelj:

- Zakaj ljudje doživljamo neprijetna čustva? Kakšna je njihova funkcija?
- Kdaj so za nas koristna in kdaj škodljiva?
- Kako si lahko pomagamo, kadar doživljamo neprijetna čustva?

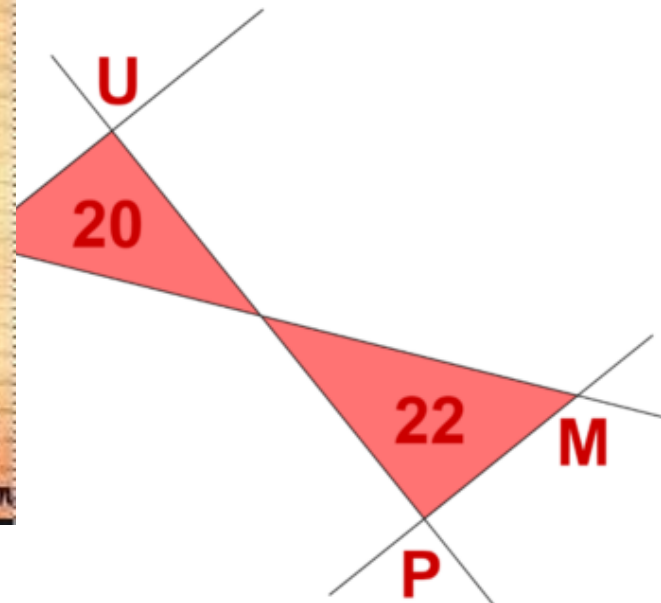
Učitelj naj vodi diskusijo v tej smeri samo, če pozna odgovore na zgornja vprašanja?

Kdo vam lahko pomaga najti odgovore na predstavljena vprašanja?

Kaj deluje pri premagovanju tesnobe povezane s šolo

PREVENTIVNO DELOVANJE	KAKO RAZVIJAMO MED POUKOM
Jasna opredelitev ogrožujoče situacije	Učenec pozna in razume učne cilje ter kvalitativne kriterije njihovega doseganja.
Razvoj strategij spoprijemanja s problemom	Spremljanje napredka in evalvacija doseganja ciljev, ki vključuje tudi razmislek o učinkovitih načinih učenja; učenje učenja; učiteljevo usmerjanje učenja...
Vzpostavitev varnega okolja (kakovost odnosov)	Razvoj razredne kulture, v kateri so napake razumljene kot vir učenja; učiteljeva in vrstniška povratna informacija in druge oblike učenja drug od drugega; kakovostni odnosi ...

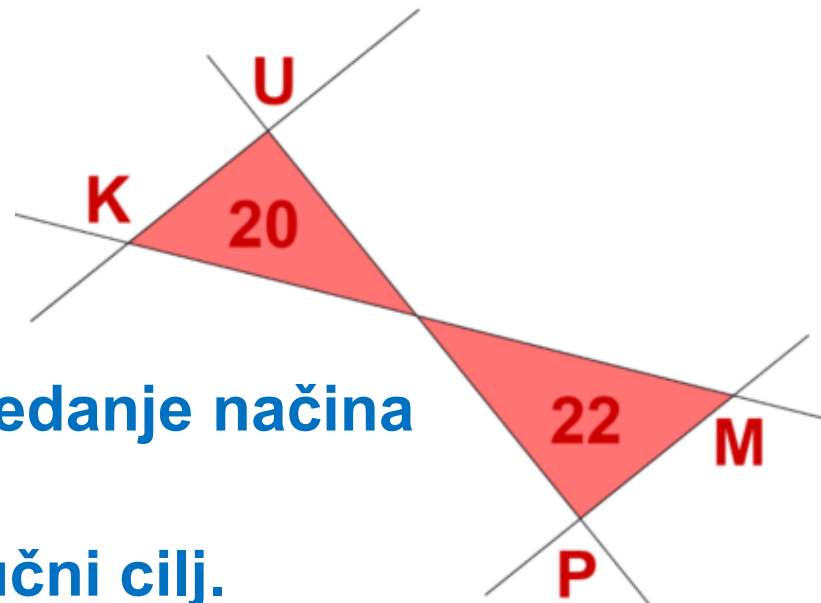

3. Učenec/ka o sebi razmišlja na način, ki mu v konkretni učni situaciji omogoča usmerjenost v doseganje učnih ciljev (in ne v obrambo občutka lastne vrednosti)

TRIJE PODGRADNIKI

3.1 Ima dobro razvito samozavedanje načina razmišljanja v učni situaciji.

3.2 Verjame, da zmore doseči učni cilj.

3.3 Verjame, da je napredovanje v smeri načrtovanih učnih ciljev v največji meri rezultat kakovosti njegovih odločitev.

3.2 ZAZNANA UČNA UČINKOVITOST - ali cilj lahko dosežem

Prepričanja o lastni zmožnosti so posledica:

- **PRETEKLIH IZKUŠENJ** (daleč najmočnejši vpliv)
- povratnih informacij pomembnih drugih
- primerjanja z drugimi

PRIMER Pregretje telesa

UČITELJEVO USMERJANJE

Učitelj pomaga učencem oblikovati matematični model.

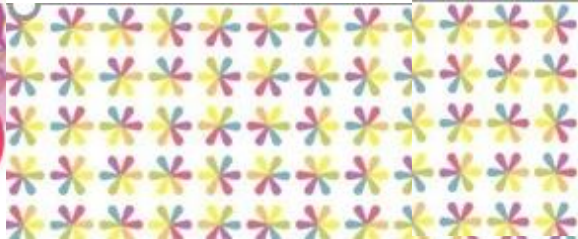
Demonstrira reševanje matematičnega modela z obravnavo najenostavnejših teles, npr. z različno velikimi kockami

DOKAZI

Zapisan matematični model:

Hitrost izgube tekočine iz telesa sorazmerna z njegovo površino. Količina tekočine v telesu je sorazmerna z njegovo prostornino. Ključni dejavnik je torej količnik med površino in prostornino telesa.

Ugotovitev, da imajo manjša telesa večji količnik med površino in prostornino telesa. Zato se hitreje izsušijo.

Delovni list: Zakaj so majhni otroci pri visokih temperaturah v avtomobilu najbolj ogroženi (S. Rajh)

- Raziščite, zakaj so ravno majhni otroci pri visokih temperaturah najbolj ogroženi v zaklenjenih avtomobilih.

Matematični model:

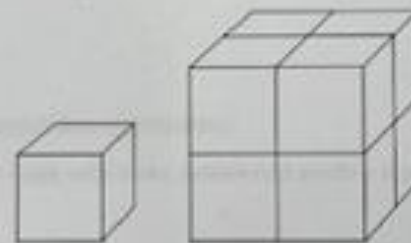
Poveži ustrezne matematične pojme z začetkom trditve:

- Količina tekočine v telesu je odvisna od _____
- Hitrost izgube tekočine iz telesa je odvisna od _____
- njegove dolžine.
  - njegove površine.
  - njegove prostornine.

Pri oblikovanju matematičnega modela o dehidraciji telesa bomo uporabili

vsoto/razlika/produkt/količnik/razmerje med površine in prostornina
(obkroži in dopolni)

Začnemo z obravnavo najenostavnejših teles. Npr. s kocko.

$$V = a^3$$

$$P = 6a^2$$

Dopolni preglednico:

Dolžina	Kocka		
	Površina	Prostornina	Količnik med površino in prostornino
1	6	1	6
2	24	8	3
3	54	27	2
4	96	64	1,5
5	150	125	1,2
6	216	216	1
7	294	343	0,857142857
8	284	512	0,75
9	486	729	0,658496714
10	600	1000	0,6

3.3 KATERIM DEJAVNIKOM PRIPISUJEMO VZROKE ZA USPEH oz. NEUSPEH

**IMAM
VPLIV**

trud

**kakovost
učenja**

**poiščem pomoč da
bom znal**

**NIMAM
VPLIVA**

**sem pameten/
neumen**

**učitelj me ima rad/me ima
„na piki“**

težavnost učne snovi

OD ČESA JE ODVISNO, ALI BO NEK UČENEC OB KONCU LETA USPEŠEN?

MIHA: »Pomembno je, ali te poklic veseli ali pa si želiš le izdelati s čim manj truda. Pomembno je tudi, ali se sam trudiš ali le pričakuješ, da ti bodo učitelji pogledali skozi prste.«

ŠPELA: »Če je predmet lahek, potem je dobro. Tudi od učitelja je odvisno – če se dere ali ne. Značaj učitelja naredi veliko. Od časa je tudi odvisno – če je veliko kontrolnih, potem ti zmanjka časa.«

4. Učenec/ka uporabi socialno mrežo za učinkovito učenje in vzpostavljanje oz. ohranjanje visoke ravni učne motivacije.

TRIJE PODGRADNIKI

4.1 Zmore vzpostavljati in vzdrževati kakovostne odnose z ljudmi

4.2 Zmore vzpostaviti in vzdrževati konstruktiven odnos do avtoritet

4.3 V skupini si učinkovito prizadeva za skupne cilje

4.2 PROFESIONALNA (UČITELJEVA) ODNOSNA KOMPETENCA je...

zmožnost pedagoškega delavca, da **VIDI** vsakega posameznega otroka takega kot je in **PRILAGODI** svoje vedenje otrokovemu, ne da bi se pri tem odpovedal **VODENJU**. Vključuje tudi zmožnost biti **AVTENTIČEN** v odnosu z otrokom in zmožnost **POSKRIBETI ZASE**.

V KOLIKŠNI MERI SLOVENSKI UČITELJI ZMOREJO POSKRIBETI ZASE- motiviranost slovenskih učiteljev v raziskavi TIMSS 2015

Zadovoljstvo učiteljev s svojim delom:

Razredni uč.: povprečno

Predmetni uč. MAT in NAR: **podpovprečno**

Gimnazijski uč. MAT:

- zelo zadovoljen: **31%** (mednarodno povp. **45%**)
- zadovoljen: 56% (46%)

Gim uč. FIZ:

- zelo zadovoljen: **29%** (**40%**)
- nezadovoljen: 13% (10%)

VEČ O TEJ TEMI...

- V pripravi je priročnik Spodbujanje motiviranosti za globinsko učenje (v E - obliki)
- Seminar: Per aspera ad astra (po trnovi poti do zvezd) z odnosom in motiviranostjo – 24 ur, kombinacija dela na daljavo in v živo

